

Gabriela Besler

Współpraca Stanisława Leśniewskiego z Heinrichem Scholzem i jego szkołą w świetle niedawno odnalezionych materiałów archiwalnych

Co najmniej 21 polskich logików lub matematyków korespondowało i współpracowało z niemieckim profesorem Heinrichem Scholzem oraz jego szkołą w Münster w latach 1928–1956, między innymi: K. Ajdukiewicz, J.M. Bocheński, T. Czeżowski, S. Jaśkowski, M. Kokoszyńska, T. Kotarbiński, S. Leśniewski, J. Łukasiewicz, S. Michalski A. Mostowski, J. Salamucha, J. Słupecki, B. Sobociński, A. Tarski, M. Wajsberg. Zachowało się wiele materiałów archiwalnych związanych z ich współpracą, głównie listów, przechowywanych w co najmniej dwóch niemieckich archiwach.

W moim wystąpieniu odniosę się do dokumentów związanych ze Stanisławem Leśniewskim, który rozpoczął współpracę z Scholzem w 1935 roku (lub wcześniej). W 1938 miał dwa wykłady w Münster, jeden poświęcony swej ontologii, drugi dotyczył niemożliwości uniknięcia antynomii w systemie logicznym Fregego (dziś ten temat jest nazywany *Frege's way out*). W Berlinie odnalazłam oryginalne notatki Leśniewskiego do drugiego wykładu oraz ucznia Scholza, Karla Schrötera (1905–1977) notatki z pierwszego. Schröter w 1948 roku przeniósł się do Berlina. W 1950 roku na uniwersytecie Humboldta założył Instytut Logiki matematycznej. Opublikował dwie krótkie recenzje prac Sobocińskiego, poświęconych rekonstrukcji rozumowania Leśniewskiego.

Trwają dyskusje, co się stało podczas drugiej wojny światowej z bogatymi zbiorami, które były w dyspozycji Scholza, czy i kiedy zostały zniszczone. Na podstawie dokumentów odnalezionych w Berlinie mogę powiedzieć, że co najmniej niektóre z nich przetrwały w innym niemieckim archiwum. Ponadto, w Archiwum Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu znajdują się trzy kartki pocztowe i list wysłane przez Scholza do Tadeusza Czeżowskiego.

K. Schröter [Rez.]: *Sobociński, Bolesław: L'analyse de l'antinomie russeliene par Leśniewski. I. Methodos, Milano 1, 94 – 107 (1949). "Zentralblatt für Mathematik" 1950.*

K. Schröter [Rez.]: *Sobociński, Bolesław: L'analyse de l'antinomie russeliene par Leśniewski. II. Methodos, Milano 1, 94 – 107 (1949). "Zentralblatt für Mathematik" 1950.*

B. Sobociński: *L'analyse de l'antinomie russeliene par Leśniewski*, „Methodos” 1949, 1950;
tłumaczenie angielskie: *Leśniewski's Analysis of Russell's Paradox*. In: *Leśniewski's Systems.
Ontology and Mereology*. Wrocław, 1984.